

Merlin och makten

Rådgivaren i tusenårigt perspektiv

isf

Merlin som arketypp

"And after that she set herself to gain him the most famous man of all those times."

Merlin-gestaltens ursprung

- Den gaeliske Myrddin (1000-tal)
  - makthavaren som abdikerar
  - profeten med en vision av nationell enighet (Ambrosius)
- Geoffrey of Monmouth: *Historia Regum Britanniae* (1138), *Vita Merlini* (ca 1150)
  - Merlin som Arthurs fadder
  - Merlin forskaren

Historiens förvandlingar

- Den franske Merlin (Chrétien de Troyes, Robert de Boron)
  - Graal-myten
  - rådgivare med kristet perspektiv
  - halvt diaboliskt ursprung
- Isländsk: *Merlinusspá*

Fortsatta förvandlingar

- Arthur-sagan, *versio vulgata* (ca 1225)
  - Merlin som storvesir, jämbördig med kungen
  - magi som instrument
- Post-*vulgata*
  - Arthurs incestuösa förbindelse med systemen
  - socialt sönderfall
- Renässansen
  - Thomas Malory: *Le Morte D'Arthur* (1400-tal)
  - Edmund Spenser: experten i kunglig tjänst – mindre av rådgivare

1800-tal

Merlin-gestalten

- ointressant (Blake, Shelley)
- intelligent men utan moral
- potentiellt farlig (Wordsworth)

Merlin och Nimue/Viviane

1900-tal

- T.H. White: *The sword in the stone* (1938), *The once and future king* (1958)
- C.S. Lewis: *That hideous strength* (1945)
- John Boorman: *Excalibur* (1981)
- Tankred Dorst/Ursula Ehler: *Merlin oder das wüste Land* (1981)
- *Merlin the Rock Opera* (1999)
- BBC-serie (2008)

En parallell: den farlige smeden

- Daidalos: Minotauros, labyrinten, flygkonsten
- Völund: mästersmed, flygkunnig
- Regin: Sigurds mentor och mästersmed
- Utanför sagans värld: kastsystemet hos dogon-folket

Universella teman

- Maktbalans måste råda mellan beslutsfattare och rådgivare
- Båda måste hålla sig till sin roll
- Integriteten är central
- Sanningskravet är oeftergivligt
- Analys kan liksom makt brukas i olika syften
- Analysen har sina gränser

Maktbalans, respekt för rollen

Förlorad integritet

Waving her hands and muttering the charm, and presently enclosed
him fast within the tree.

P. 223.

Analysens gränser

